

۲ — محمد الربیع ابراہیم بن عبد السلام بن عبد اللہ بو ذات ، صاحب ترجمہ نک یاقین بابی اولوب تخمیناً ۵۹۰ تاریخ نژادہ حران شہرندہ دنیایہ کلوب ، ۶۵۲ دە وفات ایشدر . قبری حران شہرندہ در . ابتدای تحصیلی عمجہسی فخرالدین ابو عبد اللہ ابن تیمیہ حضورندہ در . فقط عمجہ سنک اوغلی ابو محمد سیف الدین عبدالغنی ایله تحصیل ایچون بغداد شہرینہ کیدہ رک اورادہ آلتی سنہ قدر قالدی لر . حران شہرینہ عودت لرندہ تکرار عمجہسی فخرالدین نک خلقه تدریسہ دوام ایشدر . فقہ ایله حدیث شریف قتلرندہ بد طول صاحبی ایدی . سائر علوم وقتون ایلہده اشتغالی یوق دکلیدی . زکات و ورع و تقوی ایله شہرت قازانمشدر . قرآن کریم اوزونینہ برتفسیر یازہ رق فقہہ دائر « المحرر » اسمیلہ بو یوک بر اثر میدانہ کتیرمشدر . « منتقی الاخبار » نامندہ کی اثری ده شوکانی نک « نیل الاوطار » اصلی شرحی ایله برابر مصرده طبع ایدیشدر .

روایت علم حقیقہ بو یوک عالم لردن مجاز اولان زوجہسی « ام البدر » عمجہسی فخرالدین ابو عبد اللہ کیزی اولوب کنديسندن بر کون مقدم وفات ایشدر .

۳ — شہاب الدین ابراهیم بن عبد اللہ بن عبد السلام بو ذات ، صاحب ترجمہ نک پدری اولوب ۶۲۷ دە حران شہرندہ دنیایہ کلوب ۶۸۲ دە دمشق دە وفات ایشدر . قبری « قاسیون » مقبرہ سنندہ در . بو دە معتبر عالم لردن اولوب بوتون عمرنی تدریس و تالیف ایله کیرمشدر . فقط کنديسنگ پدری ایله اوغلی (صاحب ترجمہ) آرا سندہ قالمش اولدیغندن شہرینہ بر درجه خلل کلشدر . الکتریق ایله لامبا آرا سندہ قالان موم ضیانسنگ سونوک قالہ جفی طیمیدر .

۴ — عبد اللہ شرف الدین بن عبد اللہ شہاب الدین . صاحب ترجمہ نک بردوغمه قاردهشی اولان بو ذات « حران » شہرندہ ۶۶۶ دە دنیایہ کلوب ۷۲۷ دە دمشق دە وفات ایشدر . غانہ سیلہ دمشقہ ہجرت ایتدک لرندہ هنوز مہمدن کسيلمش دکلیدی . بو دە بو یوک علمادن اولوب بالخاصہ فرائض حساب ، ہیئت و تاریخ قتلرندہ متحصص ایدی . بز قاج دفعہ لر حج قیلدی . دائماً برادری صاحب ترجمہ نک مجلسندہ بوتوب استفادہ ایدردی . مناظرہ و مباحثہ خصوصندہ

بو یوک ممارسہسی واردی . آنکچون اشتراک ایتدیکی مباحثہ لردہ غالبیت مطلقا بو نک طرفندہ قالبردی .

بو ذاتک ، اکابر علما تزدندہ تحصیل ایدہ رک عالمیلہ ، احاطہ سیلہ شہرت قازانان « زینب » نامندہ بر قیزی واردی . زینب ، حافظ ابن حجر المسقلانی حضرت تریسنگ استاذ لرندند . ابن حجر روایت خصوصندہ زینب کدہ اجازتی حائر ایدی . ارتحالی ۷۹۹ تاریخہ مصادق در .

اورنیورغ

رضاء الدین بن محمد الدین

اسلام قاری

تعدد زوجات اسلامیته منع اولنه بیلیر

تعدد زوجات شریعت اسلامیته تجویز اولندی بی ایچون اسلامیت تعدد زوجاتی قبول ایتلکدن امتناع ایدہ مز . اسلامیتده تعدد زوجاتی قبول ایتنک ضرورتی واردہ . تعدد زوجات ادیان و ملل سائرده منوعدر فقط اسلامیتده منی قابل دکلدن . دین اسلامک تعدد زوجات منہ سنندہ ادیان سائرہ دن فو فی واردن . کبی یا کلش برطن و ذهاب نتیجہسی اولہ رق اوروبالیلر و باجمہ اقوام متمندہ طرفندن شریعت اسلامیته بک چوق دوچار ظن و اعتراض اولیور . عالم اسلامده شریعتلری مقتضاسندن اولمق اوزره حالا قرون وسطی وحتتی حکمفرمادر ظن و اعتقادندہ بولینیورلر . بو طوقان سیل اعتراضاتہ قارشو عالم اسلامک مدافعہ و جوابلری ده شریعت اسلامیته نسبت اولتان اوپتان و افتزایی اوطن و ذهاب باطلی تأیید ایتکدن بشقہ برشی افادہ ایتمیور . معتضلر شریعت اسلامیته تعدد زوجات حقیقہ بر حکم التزام ایدلشدر ظنیله توجیه ظن و اعتراض ایدیورلر . مدافع لردہ او حکمی محافظہ ایدہ بک دیم تعدد زوجاتک

فوائد و محنتانندن موافق عقل و حکمت اولدیفندن بحث ایدوب دوریورلر . مدافعلردن هیچ بری شریعت اسلامیده تعدد زوجات حقیقه الزام اولمش بر حکم یوقدر اولوالامراک امر و منعه تابع بر مسئلهدر . اسلامیت تعدد زوجاتک منع اولمنه قطعاً مانع دکلدر . تعدد زوجات مسئله سی شریعت اسلامیده نقطه سندن اشکال ایدیه جک ، موضوع بحث و مقال اوله جق بر ماهیتده دکلدر دیه بیسان حقیقت ایدمه دکلرندن بپوده یزه مناقشات دوام ایدوب کیدیور .

ایسته ابضاح ایدمه جکم وجهله مورد نص اولدیفندن هیچ بر صورتاه مخالفت تصور اولنه میان بوتون ائمه مذاهب و عامه فقها طرفندن قبول ایدیلان بو حقیقتی بیان ایدمه لم .

شویله که « اطیعوا الله و الرسول و اولی الامر منکم » آیت جلیله سی اولوالامره علی الاطلاق اطاعتی امر ایدیور

نه بی امر و نه بی ایدرسه ایتسون هر شیده اولوالامره اطاعت ایدیکمز دیور چونکه آیت جلیله ده نره لرده اولوالامره اطاعت اولنه جفته دایر هیچ بر قید و شرط ذکر اولمیدیفندن فن مخصوصنده بیان اولدینی اوزره حکمکنده تعمیم افاده ایتمش اولور اولوالامره ، هر نه بی امر و یا منع ایدمه جک اولورسه اطاعت ایتک و اجیدر معناسی اکلاشیلیر . اشته آیت جلیله دن مستفاد اولان حکم بویله کلی و مطلقدر

شوقدر وارکه حکمک بویله کلیت و اطلاقه نظراً اگر اولوالامره شریعتک و نهینه معارضه ایدرک شریعتک امر ایتدیکی شیلیری منع و زجر و بالعکس منع ایتدکلرینی امر ایدمه جک اولمه ده یته اولوالامره اطاعت ایتک و اجیدر دیتک اقتضا ایدرسه ده دکل شریعت اسلامییه هیچ بر قاتون تصور اولنه مازکه اویله کندی امر و نهیلرینی نظر اعتباره آلمسونده آنلره معارض و مناقض اولان امر و نهیلره اطاعت ایتک و اجیدر دیسون . کندی تکلیفلرینی بر اقسونده معارضه ایدن تکلیفلریمی ایجاب ایتسون . بالفرض اولوالامره شارع اطاعت ایتیکمز دیه جک اولورسه بوسورتده ده اولوالامره شرعاً اطاعت نصل واجب اولور شریعت تماماً اطال ایدلش اولمازی

بناءً علیه اولوالامره اطاعت حقیقه نص جلیل مذکورک شمول و اطلاقه شارعک امر و نهینه معارضه ایتامک قید و شرطی علاوه ایتک ضروری و بدیهیدر بوسورتاه نص مذکورک شمول و اطلاقی تقید و تحدید ایتک ، اولوالامره هر یزده اطاعت ایدیکمز مآلده اولان نصک حکم شمول و اطلاقه قارشو (فقط شریعتک امر و نهینه معارض اولان یرده اطاعت ایتیکمز) صورتنده بر استتیا تشکیلی دیتک ایدمه بویله نص مقابلنده و مورد نصده بوتان بوسورت استتیا ، ظن و قیاسدن عبارت اولان رأی و اجتهاد ایه دکلدر که نص مقابلنده اجتهاد ایه عمل اولتماز مورد نصده اجتهاده مساع یوقدر دیه اعتراض اولنه بیلسون . بوسورت استتیا ، بداهت عقل و ضرورتاه ثابت بر استتیا عقلی و حکم ضروریدر ، نصک حکم شمول و اطلاقی دلالت عقل ایه تخصیص قیلندندر . نصوصک تخصیص و قییدی رأی و اجتهاد ایه جائز دکل ایدمه فقط دلالت عقل ایه تخصیص اولتور اصولیون نصوص تخصیص ایدن دلالتی تعداد ایدرلر ایکن برنجی اوله رقی عقلی ذکر ایتمشلدر . خلاصه عقل بشقه رأی و اجتهاد بشقه در . عقل ایه نصوص تخصیص اولنه بیلیور . رأی و اجتهاد ایه تخصیص اولنه ماز چونکه مورد نصده اجتهاده مساع یوقدر .

اشته فقهاده عرض ایتدیکم وجهله آیت جلیله نک حکم شمول و اطلاقی تقید و صورت استتیا سی ابضاح و تفصیل ایتک اوزره اگر اولوالامر شرعاً واجب اولان بر شیتک خلافی و یا شرعاً ممنوع بر فعلی امر ایدمه جک اولورلرسه خلاصه شریعتک امر و نهینه معارضه ایدرلرسه اطاعت ایتک واجب دکلدر .

چونکه بو خصوصده یته اولوالامره اطاعت ایدیه جک اولورسه شارع اطاعت اولتماش و ارتکاب معصیت ایدلش اولور « لاطاعة للمخلوق فی معصية الخالق » دیه بیاناتده بولتمشلر

اشته بویله شریعت اسلامییه بویجتهده اولوالامره اطاعت مسئله سنده اقوال فقهاه آراء مذاهب متحد و متفقدر . نه بر مذهب اختلافه نده اجتهاد مازعه سنه تصادف اولتور .

چونکه ابضاح و بیان ایتدیکم وجهله دلالت عقل و نقل ایه تعین و تحقق ایتش بر مسئله در .

مورد نصدہ اجتہادہ مساع اولمدیندن بویاہ دلالت نقل ونص قطعی خلائندہ اجتہاد قابل اولہ میہ جنی کبی بداهت عقلمدہ مخالفت تصور اولہ ماز . خلاصہ عقل و تفکک دلالت قطعیہ سبیلہ ثابتدرکہ اولوالامر شریعتک امر ونہینہ معارض و مناقض اولماقی شرطیلہ ہر نہنی امر ایڈہ جک اولورسہ اولسون کافسہ اطاعت ایتمک واجبدر . فقط شریعتک امر ونہینہ معارض اولورسہ اطاعت ایتمک شرعاً جائز دکلدر . بویاکی حکمدن برنجیسی دلالت نقل، ایکنجیسی دہ دلالت عقل ابہ ثابتدر . ہر ایکسی دہ عرض ایستدیکم وجہلہ خلاف و اختلافدن صون احکام قضیہ دندر .

دیمک اولیورکہ حقندہ امر ونہی شرعی وارد اولماش، واجب و ممنوع اولیان ہانکی برشی حقندہ اولورسہ اولسون کہ جائز اولان ہانکی برشی اولورسہ اولسون دیمکدر - اولوالامر امر ویا نہی ایدرسہ واجب اولان برشیتمک خلافی یا بر فعل ممنوعی امر ایتمدیکمی ایچون، خلاصہ شریعتک ہیچ برامر ونہینہ معارض اولمدینہ ایچون کافسہ اطاعت ایتمک واجبدر . اشته بو حکم ہر دولو شک ترددن خالی، نص مذکورک مفاد قطعی و مقتضای صریحدر . بویاہ تصویک مفاد وموردندہ نہ مذہب اختلافی، نہ دہ اجتہاد منازعہ سی جریان ایڈہ مز .

بناءً علیہ امر ونہی شرعی وارد اولماش جائز اولان شیلرک کافسندہ اولوالامرک امر ونہی ایتمک قابل تقييد و تحديد اولیان صلاحیت واسعمی اردر .

اگر اولوالامرک اویاہ جائز اولان شیلر دہ صلاحیتی انکار ایڈیلیرسہ عرض و بیان ایستدیکم وجہلہ اساساً واجب اولان شیئی منع ایتمک ویا ممنوع فعلی امر ایتمک صلاحیتی اولمدیندن آرتق شرعاً اولوالامرک ہیچ برشیدہ سر ونہی ایتمک صلاحیتی اولماز و آیت جالبہ مذکورہ نک حکم و مناسی ملازدی .

شریعت اولوالامرہ اودر جہ صلاحیت بخش ایڈیورکہ آنلرک امر ونہینی ندی امر ونہیلری مٹاہسندہ عد ایڈیور . اولوالامر ہر ہانکی برشیئی امر

ایڈہ جک اولورلرسہ اوامر شرعیہ کبی امرلری وجوب شرعی نی مفید اولیور . کذلک نہی ایڈہ جک اولورسہ ممنوعیت شرعیہ نی ایجاب ایڈیور . منع ایستدکلی شیئی دہ شرعاً ممنوع اولور دیہ حکم ایڈیور چونکہ شریعت اولوالامرہ اطاعت واجبدر دیہ حکم ایڈیور .

دیمک کہ شریعت اولوالامرک امر ونہی بوضوئہ تقویہ و تآکید ایڈیور . دہا بونک فوقندہ صلاحیت تصور اولتورمی .

اگر اولوالامرک نظر شریعتدہ امر ونہی ایتمک صلاحیتی اولماشہ شریعت اولوالامرک امر ونہی اویاہ تقویہ و تآکید ایتمدہ بالعکس نقض ایدر، ممنوع اولماز دیر ایڈی نصل کہ عرض ایستدیکم وجہلہ اولوالامر شرعاً واجب اولان برشیئی منع ویا بالعکس ممنوع بر فعلی امر ایدرسہ معتبر و مسموع دکلدر ایڈیور . بوضوئہ اولان اولوالامرک امر ونہیلری نقض ایڈیور .

خلاصہ شریعت اسلامیہ دہ شوریسی محققدر و ہر دولو شک و تردددن خلاف و اختلافدن مصوندرکہ علی العموم جائز اولان شیلر دہ اولوالامرک امر ونہی ایتمک صلاحیت واسعمی وارد ہیچ بر شکل استثناسی بوقدر ہیچ بر صورتہ قابل تقييد و تحديد دکلدر نص قضی شرعیہ مستنددر .

اشته تعدد زوجات، شریعت اسلامیہ دہ حقندہ امر ونہی شرعی وارد اولماش «فانکحوا ما طاب لکم من النساء مثنی وثلاث ورباع» ایت جلیہ سبیلہ جوازی بیان ایڈش برامر جائز دن بشقہ برشی دکلدر .

بناءً علیہ اولوالامر یعنی حکومت بالکلیہ تعدد زوجاتی منع ایتمک ویا خود بعض قیود و شروط ابہ تقييد ایتمک صلاحیت تامہ سی وارد شریعت اسلامیہ دہ عرض ایستدیکم وجہلہ بو خصوصدہ ہیچ بر مانع بوقدر چونکہ علی العموم جائز اولان شیلر دہ امر ونہی و قوانین وضعنہ اولوالامرک نظر شریعتدہ صلاحیت واسعمی وارد . اگر بویولدہ بر قانون وضع ایڈیہ جک اولورسہ امر اولوالامر دن عبارت اولدینہ ایچون شریعت اسلامیہ رد ایتمکدن بشقہ دہا تآکید و تآکید ایدر تعدد زوجات حقندہ کی احکام شریعت قانون موضوعک احکام مندرجہ سندن عبارت اولور .

نکاح و طلاق ده بویله در تمدد زوجات کبی حقلرنده امر ونهی شرعی وارد اولماش بالکتر جوازی بیان ایدلش بناءً علیه آنلرک حقلنده وجدان عمومی ملته موافق احکام وقوانین وضع ایتمک اولوالامرک نظر شریعتده صلاحیت تامهسی اولدینی هر درلو شک وشبهدن آزاده در شوراسی ده شایان عرضدرکه تمدد زوجاتی موضوع بحث ومقال ایدنلردن بمضیلری شریعت اسلامیه ده تمدد زوجات عدالت ایله مشروطدر اجرای عدالت ایسه غیر قابلدر. بناءً علیه بر قانون وضع ایدرک منع اولتیق اقتضا ایدر مطالبه سیبه بومبخلده حل عقدۀ اشکال ایتمک ایستیور .

اوت شبهه یوقدرکه تمدد زوجاتده اجرای عدالت ایتمک غیر قابل اولدینلندن منع اولتیق واویولده بر قانون وضع ایتمک مقتضیدر فقط شریعت اسلامیه ، تمدد زوجاتک صراحت نص ایله جوازی بیان ایندیکی ایچون منعه واویولده قانون وضعه مساعد دکلدر، مانعدر ضن اولتیور. ایسته بونقظه دن بومبخلده حل عقدۀ اشکال ایدیله میور. مباحثات دوام ایدوب کیدیور. شریعت اسلامیه دوچار طمن واعتراض اولوب دورییور .

بناءً علیه بویله توهم اولتان بر مانع قارشوسنده تمدد زوجاتده عدالت غیر قابل اجرادر دیه تمدد زوجاتی منع واویولده قانون وضع ایتمک اقتضا ایدر دیمک برشی مفید اوله ماز چونکه مانع ایله مقتضی تعارض ایدر سه مانع تقدیم اولتیور. بوقاعده بالکتر اساسات فقهیه دن دکل مقتضای حکم عقل وطبیعت احکام اساسیه طبیعتنددرکه مانع موجود اولدینی حالده مقتضی اجرای حکم وتأثیر ایدر منبناءً علیه اول امرده عرض ایندیکم وجهله شریعت اسلامیه ده اولیه بر مانع اولدینی توهمدن عبارت اولدینی ایضاح ایتمک اقتضا ایدر . عدالت مسئلهسی ایکنجی درجه ده قایلر وضع اولته جق قانونک اسباب موجه شدن اولور .